

17.9.2026

Inledande prov hösten 2026

Provet inleds 17.9.2026 kl. 16.00 och avslutas kl. 18.00.

Du kan inleda provet genast när du har fått denna fil. Följ noggrant de anvisningar för avläggande av provet som du tidigare fått samt de anvisningar som ges nedan! Om man bryter mot anvisningarna kan detta leda till att provprestationen förkastas.

Anvisningarna börjar på följande sida.

Upprättande av svaren

Provet består av fyra frågor. **Högst tre svar bedöms.** Du kan välja vilka frågor du svarar på. Alla frågor är likvärdiga. Av ditt svar på en enskild fråga kan du få högst 5 poäng. Maximipoängtalet för provet är 15 poäng.

Du ska motivera dina svar. Varje svar bedöms som en helhet. Vid bedömningen fästs uppmärksamhet förutom vid kunskapen om rättsnormerna också vid kvaliteten av den rättsliga argumentationen.

Skriv dina provsvar på dator. Spara och lämna in dina svar som Word-dokument, dvs. docx-fil. Lämna in dina provsvar bara i textform. Svaren får inte innehålla bilder, videor, tabeller, hyperlänkar, inbäddade filer eller motsvarande element.

Dina svar bedöms separat från varandra. Skriv ditt svar på varje fråga i en separat fil. **Skriv som namn på varje svarsfil frågans nummer, mellanslag och ditt efternamn.**

Exempel: Examinand Elin Exemplarisk anger som namn på svarsfilen för fråga 2 "2 Exemplarisk".

Skriv ditt namn och födelsedatum samt frågans nummer i början av varje svar.

Exempel: Examinand Elin Exemplarisk, född 1.1.1990, anger i början av svaret på fråga 4 "Elin Exemplarisk, 1.1.1990, 4."

Längden på provsvaren har begränsats. **Den maximala längden på svaret på varje fråga är 5 000 tecken inklusive mellanslag.** I maximilängden räknas inte de tecken som använts för anteckning av examinandens namn och födelsedatum samt frågans nummer. **Den del av svaret som överskrider maximilängden lämnas utanför bedömningen.**

Inlämnande av svaren

Lämna in högst tre svar per e-post i en enda försändelse med bifogade filer till adressen tuomarinkoulutuslautakunta@oikeus.fi senast vid utgången av provtiden. **Provtiden går ut kl. 18.00.** Svar som lämnats in för sent kan lämnas obedömda.

Lämna inte in fler än tre svar. Om du lämnar in fyra svar, bedöms dina svar på frågorna 1, 2 och 3 och ditt svar på fråga 4 lämnas obedömt.

Om du avstår från att avlägga provet eller inte lämnar in ett enda svar, meddela detta till ovan nämnda e-postadress före utgången av provtiden.

Frågorna börjar på följande sida.

Fråga 1

I sin skrivelse till tingsrätten i september 2025 framförde svaranden i ett tvistemål en invändning om att domare A har en förhandsinställning som gynnar kändanden. Därför kan domare A inte fungera som ordförande vid huvudförhandlingen i tvistemålet.

Som grund angav svaranden för det första att domare A i ett e-postmeddelande som A skickat i juni 2025 hade gett svaranden endast tre vardagar tid att svara. Tiden för att svara skulle anses vara orimligt kort eftersom svarandens juridiska biträde inte på ett par dagar hade haft möjlighet att rätta de faktafel i de svaromål som svaranden själv tidigare hade lämnat till tingsrätten.

För det andra hade domare A i augusti 2025 kontaktat svaranden per telefon och meddelat att huvudförhandlingen i tvistemålet skulle hållas den 15 oktober. Enligt svaranden hade han omedelbart meddelat att hans juridiska biträde inte kunde delta i huvudförhandlingen i oktober på grund av andra rättegångar. Svaranden hade också föreslagit att huvudförhandlingen skulle hållas under vecka 50 i december 2025.

Enligt svaranden hade domare A meddelat att vecka 50 inte passade henne. Domare A hade också sagt att det inte fanns någon anledning att skjuta upp huvudförhandlingen ytterligare, utan att det finns skäl att hålla den i oktober. På detta hade svaranden påpekat att tvistemålet hade varit anhängigt vid tingsrätten i nästan två år, så det fanns inget verkligt behov av en så snabb handläggningstidtabell.

Under samma telefonsamtal hade domare A hört sig för hos svaranden om möjligheten att ta direkt kontakt med hans juridiska biträde och bett att svarandens processadress skulle ändras till juridiska biträdets e-postadress. Detta hade svaranden inte gått med på.

Enligt svarandens invändning hade domare A velat ordna huvudförhandlingen i tvistemålet i oktober, eftersom hon hade varit medveten om att svaranden då inte kan anlita det juridiska biträde han önskar. Genom att agera på detta sätt ville domare A säkerställa att kändandens yrkanden skulle nå framgång i tvistemålet.

Bedöm om domare A ska anses vara jävig att delta i huvudförhandlingen i tvistemålet.

Fråga 2

A hade förordnats att bli intagen på psykiatrisk sjukhusvård oberoende av sin vilja 15.1.2023. Under vårdtiden hade A medicinerats oberoende av sin vilja i över två månader. Vården oberoende av A:s vilja hade avslutats 31.3.2023.

A hade omedelbart lämnat in ett klagomål över sin tvångsmedicinering till regionförvaltningsverket i januari 2023. Regionförvaltningsverket konstaterade i sitt beslut 5.4.2023 att det inte finns anledning att misstänka felaktig verksamhet i A:s vård.

A hade i januari 2023 lämnat in besvär över att han hade medicinerats oberoende av sin vilja även hos förvaltningsdomstolen, som genom sitt beslut 15.6.2023 hade avvisat A:s besvär. Högsta förvaltningsdomstolen hade därefter avslagit A:s ansökan om besvärstillstånd 1.9.2023.

År 2025 lämnade A in en stämningsansökan till tingsrätten där han krävde att staten skulle åläggas att betala honom ersättning för lidande. Som grund angav A att han inte hade haft effektiva rättsmedel till sitt förfogande år 2023, med vilka han skulle ha kunnat bestrida godtagbarheten av tvångsmedicineringen. Därmed hade han inte kunnat få ett beslut från en domstol eller något annat oberoende rättskipningsorgan där medicineringen som gavs oberoende av hans vilja skulle ha befunnits ogrundad.

A motiverade sitt yrkande med att det inte hade fattats något överklagbart förvaltningsbeslut om hans tvångsmedicinering. I lag hade det tidigare inte heller föreskrivits om rätt att söka ändring i medicinering oberoende av patientens vilja genom besvär över vårdens innehåll hos en domstol eller något annat oberoende rättskipningsorgan.

Enligt A kunde det inte anses tillräckligt ur en patients rättsskyddsperspektiv att patienten kunde anföra klagomål över sin tvångsmedicinering till en tillsynsmyndighet, såsom i detta fall till regionförvaltningsmyndigheten. För det första hade tillsynsmyndighetens beslut getts först efter att vården avslutats, men ännu viktigare var att ett klagomål inte är ett förfarande för ändringssökande där man kunde ha beslutat om innehållet i A:s tvångsmedicinering eller avslutande av den.

Enligt A kunde möjligheten att lämna in ett klagomål till riksdagens justitieombudsman och justitiekanslern i statsrådet inte heller anses vara en tillräcklig rättsskyddsgaranti.

Dessutom påpekade A att mentalvårdslagen hade ändrats i april 2024 så att genomförandet av medicinsk behandling för en patients psykiska sjukdom kräver ett förvaltningsbeslut om vården inte kan ske i samförstånd med patienten. I samband med detta föreskrevs att patienten har möjlighet att söka ändring genom besvär, bland annat i ett beslut genom vilket läkemedelsvård förordnats oberoende av patientens vilja. Ett sådant beslut får numera överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen. Enligt A visade ändringarna i mentalvårdslagen otvetydigt att hans behandling år 2023 hade varit i strid med rättspraxis i Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna.

Bedöm om A:s rättsskyddsgarantier har varit så bristfälliga under år 2023 att han har rätt att få ersättning av staten på grund av en kränkning av grundläggande fri- och rättigheter samt mänskliga rättigheter.

Fråga 3

Efter att ansökningstiden för en kaplanstjänst hade gått ut hade domkapitlet granskat sökandenas behörighet för tjänsten och lämnat ett utlåtande om sökandena till församlingen. Av de fem sökande som uppfyllde behörighetskraven ansågs sökande A vara den mest kvalificerade enligt domkapitlets utlåtande. Vid bedömningen gavs vikt utöver sökandenas utbildningsbakgrund åt arbetshistorik samt deras förmågor, färdigheter och beprövade medborgerliga dygd, vilka alla talade för valet av A. För att A placerades som toppsökande talade dessutom det att A väl motsvarade de behov som X församling hade ställt för den kaplan som skulle väljas. Tjänsteuppgifterna omfattade bland annat allmänt församlingsarbete, gudstjänstliv och deltagande i skriftskolearbetet.

Kyrkorådet utsåg en beredningsgrupp för tillsättningen av kaplanstjänsten, som bland annat inkluderade kyrkoherden, kyrkofullmäktiges ordförande samt flera medlemmar av kyrkofullmäktige. Beredningsgruppen intervjuade sökandena. Intervjuerna hölls innan kyrkorådets sammanträde i X församling.

Valet av kaplan behandlades vid kyrkofullmäktiges sammanträde i X församling 15.3.2026. Kyrkorådet hade framställt för kyrkofullmäktige att sökande A skulle väljas till kaplan. Kyrkorådets framställning var inte enhällig, och vid kyrkofullmäktiges sammanträde gjordes också en motframställning, enligt vilken sökande B skulle väljas till kaplan.

Enligt motframställningen hade B som man bättre förutsättningar än kvinnliga A att verka i kaplanstjänsten, med hänsyn till församlingens medlemmars olika teologiska övertygelser. Enligt motframställningen skulle beslutsfattandet ta hänsyn till att domkapitlet i sin bedömning även ansåg att B utan tvekan uppfyllde behörighetskraven för kaplanstjänsten. B hade också ansetts vara lämplig för befattningen med sina färdigheter, sin skicklighet och sin beprövade medborgerliga dygd, trots att han bedömdes vara en svagare kandidat än A.

I motframställningen påpekades det att valet av B inte kunde utgöra ett problem ur jämställdhetslagens (609/1986) perspektiv, eftersom jämställdhetslagen enligt 2 § 1 mom. 1 punkten inte tillämpas på verksamhet som ansluter sig till evangelisk-lutherska kyrkans religionsutövning. I motframställningen betonades också att tillsättningen av kaplanstjänsten specifikt anslöt sig till religionsutövning, eftersom den kaplan som ska väljas måste kunna tjäna alla församlingsmedlemmar oavsett hur församlingsmedlemmarna förhöll sig till kvinnliga präster. Enligt lagens motiveringar är det inte heller avsett att jämställdhetslagen ska ingripa i kyrkans egna angelägenheter, såsom frågan om kvinnliga präster. I motframställningen påmindes också om att den religionsfrihet som garanteras i grundlagens 11 § bland annat innefattar församlingens rätt att fritt välja sina präster.

Efter omröstning valdes sökande B till kaplan.

A sökte ändring genom kyrkobesvär hos förvaltningsdomstolen och yrkade att B:s utnämning till kaplan skulle upphävas. A angav för det första som grund att domkapitlet hade bedömt henne som klart mer kvalificerad för kaplanstjänsten än den manliga sökande som hade valts. För det andra hävdade A att hennes lämplighet för befattningen inte kunde anses vara

sämre än den manliga sökandens enbart på grund av att vissa församlingsmedlemmar kunde ha en kritisk inställning till kvinnliga präster. För det tredje framförde A att det var uppenbart att hon hade blivit diskriminerad på grund av sitt kön under urvalsprocessen, och därmed ska förfarandet anses strida mot grundlagen och jämställdhetslagen. Enligt A kunde tillsättningen av kaplanstjänsten inte heller betraktas som religionsutövning, och kyrkofullmäktiges förfarande kunde inte heller rättfärdigas med religionsfrihet.

Församlingen åberopade i sitt bemötande det att valet av B hade gjorts på grundval av ett omsorgsfullt och sakligt förfarande. Flera medlemmar i kyrkofullmäktige hade deltagit i intervjuerna med kandidaterna, vilket gjorde det möjligt att på goda grunder diskutera vid kyrkofullmäktiges sammanträde vem av de behöriga kandidaterna som skulle vara mest lämplig för befattningen. Valet var inte enhälligt, men majoriteten ansåg att just B skulle anses vara mer lämplig för befattningen eftersom han kunde bättre tjäna alla församlingsmedlemmar, inklusive de medlemmar som var kritiska mot kvinnliga präster.

Bedöm om utnämningen av B till kaplan ska upphävas på grund av att utnämningen ska anses strida mot jämställdhetslagen.

Fråga 4

Enligt ett åtal hade A hotat, kontrollerat, bagatelliserat och förminskat B under två års tid på ett sådant sätt att B hade drabbats av ångestsyndrom. På denna grund yrkade åklagaren att A skulle straffas för psykisk misshandel enligt 21 kap. 5 § i strafflagen.

Vid rättegången meddelade B att hon inte hade några yrkanden mot A. Som en följd av detta meddelade åklagaren att han ville höra B som vittne. B svarade att hon kommer att använda sig av rätten att vägra vittna enligt 17 kap. 18 § 1 mom. i rättegångsbalken. Enligt denna rätt får bland annat svarandens sambo vägra att vittna mot sin sambo.

Åklagaren påpekade att B hade framställt ett straff- och skadeståndsanspråk mot A i förundersökningen. Enligt åklagaren var det sannolikt att A efter förundersökningen hade försökt pressa och manipulera B att avstå från att vittna mot A.

Ordföranden bad åklagaren att lägga fram ytterligare bevis till stöd för sitt påstående. Åklagaren betonade först och främst att svarande A, som var närvarande vid rättegången, åtalas för långvarig psykisk misshandel. Enligt åklagaren är den typiska följden av en sådan gärningshelhet att offret utvecklar en permanent rädsla som fördjupas i förövarens närvaro. Psykisk misshandel innefattar även skuldbeläggande av offret, vilket kan leda till att offret börjar tro att det våld som riktats mot honom eller henne är berättigat. Det mest typiska är dock att offret, som en följd av den psykiska misshandeln, får sin vilja bruten så att hen i allt sitt handlande anpassar sig till förövarens vilja.

Med domstolens tillstånd förtydligade åklagaren dessutom på en allmän nivå att A inte hade låtit B röra sig ensam någonstans under en period på över två år enligt förundersökningen. B hade till exempel inte haft möjlighet att träffa sina nära släktingar eller vänner utan att A varit med vid mötena. Om B hade agerat mot A:s vilja hade A straffat B med vredesutbrott. Vredesutbrotten kunde ha innefattat skrikande och skuldbeläggande och bagatelliserande av B, samt att förstöra föremål. A kunde få vredesutbrott över små saker, som att B satt på fel plats hemma eller klädde sig på fel sätt eller verkade ledsen. Dessutom berättade åklagaren att B hade i förundersökningen ansett att A:s sätt att försöka få kontroll över B genom intensivt stirrande som det mest obehagliga, vilket A kunde rikta mot B flera timmar om dagen om A var missnöjd med B:s beteende.

Rättens ordförande frågade också B om mer detaljerade skäl för att använda rätten att vägra. B svarade endast att hon inte upplevde det rätt att vittna mot A i domstolen. Som skäl angav B att hon efter förundersökningen hade förstått att hennes ångestsyndrom berodde på hennes egen känslighet och inte på att A hade handlat fel mot henne. Enligt B hade A inte heller försökt påverka henne efter förundersökningen att avstå från att vittna mot A i en eventuell rättegång. Dessutom påpekade B att hon och A fortfarande bodde tillsammans.

Åklagaren begärde att domstolen skulle tillämpa 17 kap. 18 § 2 mom. i rättegångsbalken på fallet. Enligt denna kan domstolen besluta att en målsägande som hörs som vittne i fall av våld i nära relationer inte har tystnadsrätt om det finns skäl att misstänka att personen inte själv har beslutat om att utöva denna rätt. Om domstolen skulle bryta B:s tystnadsrätt, skulle åklagaren enligt 17 kap. 47 § 2 mom. i rättegångsbalken kunna redogöra noggrant för domstolen vad B har berättat om den psykiska misshandel hon upplevt i förundersökningen.

Bedöm om tingsrätten kan bryta B:s rätt att vägra vittna och använda B:s förundersökningsberättelse som bevis.

Frågorna slutar här.